

Høringsinstanser ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	15/1760	05.05.2015

Høring – endringer i regnskapsregler som følge av Solvens II

Innføringen av Solvens II-regelverket for forsikringsselskaper i norsk rett med virkning fra 2016 medfører endringer i forsikringslovgivningen som innebærer at det må vurderes hvilke prinsipper som skal legges til grunn i regnskapet.

Finansdepartementet sendte 24. februar 2015 Finanstilsynets høringsnotat av 4. november 2014 om lettere tilgjengelige regnskapsregler for forsikringsselskaper på høring med frist 20. april. I vedlagte høringsnotat foreslår Finanstilsynet forskriftsendringer utformet med utgangspunkt i endringsforslagene i det tidligere utsendte høringsnotatet.

Vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser

For skadeforsikringsselskaper er det ventet at forslaget generelt sett vil medføre betydelig lavere forsikringstekniske avsetninger. Det antas at merbelastningen med å skifte regnskapsprinsipp for erstatningsavsetninger og risikomargin/sikkerhetsavsetninger vil være begrenset, all den tid beregningene uansett må gjøres for solvensformål. For livsforsikringsselskaper innebærer forslaget i praksis en videreføring av gjeldende avsetningsregler.

Departementet ber om eventuelle merknader til utkastet til forskriftsendringer innen 3. august 2015. For å avgi høringsuttalelse gå til denne høringssaken på regjeringen.no og bruk den digitale løsningen for høringsuttalelse. Her kan du registrere deg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg. Alle kan avgi høringsuttalelse, men merk at uttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med øvrige høringsuttalelser.

Vi ber om at den enkelte høringsinstans vurderer behovet for, og eventuelt sørger for, foreleggelse av høringsbrevet for eventuelle underliggende enheter eller etater, medlemmer, organisasjoner mv.

Med hilsen

Geir Åvitsland e.f.
ekspedisjonssjef

Per Øystein Eikrem
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Finanstilsynet

Vedlegg:

- Høringsnotat av 22. mars 2015 utarbeidet av Finanstilsynet

Høringsinstanser

Alle departementene
Aksjonærforeningen i Norge
AktuarKonsulenters Forum
Brønnøysundregistrene
Den Norske Advokatforening
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Finans Norge
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Havtrygd Gjensidig Forsikring
Hovedorganisasjonen Virke
Imarex ASA
KS
Landsorganisasjonen i Norge
Nasdaq OMX Oslo ASA
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Bank
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Interne Revisorers Forening (NIRF)
Norges Kommunerevisorforening
Norsk Kapitalforvalterforening
Nordic Trustee
Norsk Venture
Norsk Øko-Forum
Norske Finansanalytikerers Forening
Norske Forsikringsmeglerers Forening
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
NOS Clearing ASA
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Oslo Clearing ASA
Pensjonskasseforeningen
Skattedirektoratet
Skatterevisorenes Forening
Sparebankforeningen i Norge
Statistisk sentralbyrå
The Nordic Association of Marine Insurers (Cefor)
Verdipapirfondenes Forening
Verdipapirsentralen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
ØKOKRIM
Økonomiforbundet

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Høringsnotat

Endringer i regnskapsregler som følge av Solvens II

Forsikringselskaper

DATO: 23.03.2015

Endringer i regnskapsregler som følge av Solvens II

Innhold

1	INNLEDNING	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Forholdet til IFRS	5
1.2.1	Generelt	5
1.2.2	Forsikringskontrakter	5
2	SKADEFORSIKRINGSSLESKAPER	6
2.1	Måling av forsikringsforpliktelser	6
2.1.1	Gjeldende rett	6
2.1.2	Solvens II-regelverket	7
2.1.3	IFRS	7
2.1.4	Finanstilsynets vurderinger	7
2.2	Måling av eiendeler mv.	9
2.2.1	Gjeldende rett	9
2.2.2	Solvens II-regelverket	9
2.2.3	Finanstilsynets vurderinger	9
2.3	Balanseoppstilling	10
2.3.1	Gjeldende rett	10
2.3.2	Solvens II-rapportering	10
2.3.3	IFRS	10
2.3.4	Finanstilsynets vurderinger	10
2.4	Resultatregnskap	12
2.4.1	Gjeldende rett	12
2.4.2	Solvens II-rapportering	13
2.4.3	IFRS	13
2.4.4	Finanstilsynets vurderinger	13
2.5	Noteopplysninger	15
2.5.1	Opplysninger om kapitalkrav	15
2.5.2	Opplysninger om forsikringstekniske avsetninger	15
2.5.3	Opplysninger om premieinntekter og erstatningskostnader mv.	16
3	LIVSFORSIKRINGSSLESKAPER	18
3.1	Måling av forsikringsforpliktelser	18
3.1.1	Gjeldende rett	18
3.1.2	Solvens II-regelverket	18
3.1.3	Kunderegnskap	19
3.1.4	IFRS	19
3.1.5	Finanstilsynets vurderinger	20
3.2	Måling av eiendeler mv.	21
3.3	Balanse og resultatregnskap	21
3.4	Noteopplysninger	21
3.4.1	Gjeldende rett	21
3.4.2	Kapitalkrav i Solvens II	21
3.4.3	Finanstilsynets vurderinger	22
4	FORSKRIFTSUTKAST	23
4.1	Merknader	23
4.2	Utkast til forskriftsendringer	23

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Regnskapsregler og soliditetskrav for forsikringsselskaper har tradisjonelt sett i en viss grad vært sammenvevd. Krav til forsikringsmessige/-tekniske avsetninger i forsikringslovgivningen er i stor grad gjort gjeldende for beregning av forsikringsforpliktelser i forsikringsselskapenes årsregnskaper. Regnskapsreglene for måling av eiendeler har betydning for soliditetsberegningen av skade- og livsforsikringsselskaper.

For livsforsikringsselskaper er det i tillegg en liknende sammenheng mellom regnskapsregler og regler for kundetildeling. Kundeporteføljene består av eiendeler som motsvarer forsikringsmessige avsetninger, der eiendeler måles etter regnskapsreglene mens avsetningene måles etter reglene som gjelder for solvensberegningen. Avkastning fra eiendeler i kundeporteføljene som tilfaller kundene, beregnes etter regnskapsreglene.

Nye soliditetsregler i form av Solvens II innføres i norsk rett med virkning fra 2016. Solvens II-regelverket har som overordnet prinsipp at både forpliktelser og eiendeler skal måles til virkelig verdi. Innføringen av Solvens II-regelverket for forsikringsselskaper medfører endringer i forsikringslovgivningen som innebærer at det må vurderes hvilke prinsipper som skal legges til grunn i regnskapet. Det innføres også et klarere skille mellom beregning av kundens midler og beregning av forsikringsforpliktelser for solvensformål.

I vurderingen må det tas hensyn til internasjonale regnskapsregler (IFRS). Gjeldende regnskapsstandard om forsikringskontrakter (IFRS 4) inneholder ikke spesifikke regler om måling av forsikringskontrakter. Det pågår imidlertid et arbeid med å utvikle slike regler. Det er ventet at disse reglene tidligst vil tre i kraft fra regnskapsåret 2019.

Finansdepartementet har den 24. februar 2015 sendt Finanstilsynets høringsnotat av 4. november 2014 på høring, hvor det blant annet foreslås å skille ut reglene som gjelder for livsforsikringsselskaper i en egen årsregnskapsforskrift. I dette høringsnotatet er forslag til forskriftsendringer utformet med utgangspunkt i endringsforslagene i det tidligere utsendte høringsnotatet. Det er også tatt hensyn til ny finansforetakslov slik den er foreslått i proposisjon 125L (2013-2014).

1.2 Forholdet til IFRS

1.2.1 Generelt

Forsikringsselskaper med verdipapirer notert på regulert marked i EØS-området har plikt til å utarbeide konsernregnskap etter de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS). Konsernregnskap for øvrige forsikringsselskaper skal utarbeides enten etter IFRS eller etter nasjonale regler tilpasset IFRS (regulert gjennom årsregnskapsforskriftene). Forsikringsselskapenes selskapsregnskap skal utarbeides etter nasjonale regler tilpasset IFRS.

Forsikringsselskaper som utarbeider konsernregnskap etter IFRS, har både en rett og en plikt til å følge alle bestemmelsene i IFRS. Det innebærer at nasjonale regnskapsregler om utarbeidelse av konsernregnskap i hovedsak ikke gjelder, jf. regnskapsloven § 3-1 tredje ledd og årsregnskapsforskriftene § 1-3 annet ledd.

Forsikringsselskaper som utarbeider selskapsregnskap og eventuelt konsernregnskap etter nasjonale regler tilpasset IFRS, skal anvende IFRS med de begrensninger og tillegg som følger av årsregnskapsforskriftene. Nærmere omtale av relevante bestemmelser i årsregnskapsforskriftene er gitt under hvert enkelt deltema i kapittel 2 og 3.

1.2.2 Forsikringskontrakter

I IFRS er regnskapsføring av forsikringsforpliktelser regulert i IFRS 4 *Forsikringskontrakter*. Denne standarden er en såkalt “fase 1”-standard som er ment å gjøre enkelte begrensede forbedringer i gjeldende praksis i påvente av at “fase 2” i IASBs prosjekt om forsikringskontrakter ferdigstilles. Standarden inneholder ikke spesifikke regler om måling av forsikringskontrakter. I påvente av mer fullstendige regler om innregning og måling (fase 2), er det etter IFRS 4 i utgangspunktet mulig for selskapene å videreføre tidligere anvendte regnskapsprinsipper med enkelte unntak. Standarden tillater også selskapene å endre regnskapsprinsipp for forsikringskontrakter, forutsatt at endringene medfører at regnskapet blir mer relevant for brukerne når de tar økonomiske beslutninger, uten at det blir mindre pålitelig. Tilsvarende gjelder dersom endringene gir mer pålitelig regnskap uten at det blir mindre relevant.

Arbeidet med å utarbeide fullstendige regler for innregning og måling av forsikringskontrakter har så langt resultert i to høringsutkast. Første utkast kom i 2010, mens et oppfølgende utkast med begrenset antall temaer ble utgitt i 2013. IASB forventer å publisere en endelig standard mot slutten av 2015. Etter det Finanstilsynet forstår vil pliktig anvendelse av standarden tidligst bli fra 2019.

2 SKADEFORSIKRINGSSLESKAPER

2.1 Måling av forsikringsforpliktelser

2.1.1 Gjeldende rett

Forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring som klassifiseres som forpliktelser, skal måles i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven §§ 12-10 til 12-13 med tilhørende forskrifter, jf. årsregnskapsforskriften § 3-10 annet ledd¹. For erstatningsavsetninger er det imidlertid gitt en tilleggsbestemmelse om diskontering i årsregnskapsforskriften § 3-10 tredje og fjerde ledd².

De mest sentrale avsetningstypene som etter årsregnskapsforskriften skal klassifiseres som forpliktelser er:

- *Avsetning for ikke opptjent premie* som reflekterer en periodisering av regnskapsperiodens forfalte premier (pro rata prinsippet).
- *Avsetning for ikke avløpt risiko* som er en avsetning for forventede erstatninger og skadebehandlingskostnader relatert til fremtidige skadetilfeller under de forsikringer som løper på balansedagen, i den grad disse kostnadene ikke allerede er dekket av avsetningen for ikke opptjent premie.
- *Brutto erstatningsavsetning* som er avsetninger for å dekke de forventede erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som er inntruffet innen balansedagen, enten disse skadetilfellene er meldt til selskapet eller ikke, samt forventede eksterne og interne skadebehandlingskostnader i forbindelse med disse skadetilfellene. Diskontering kan bare foretas dersom det foreligger et pålitelig estimat på erstatningsutbetalingene og tidspunktene for disse. Dersom diskontering foretas skal diskonteringsrenten ikke overstige en forsiktig vurdering av den forventede fremtidige avkastning på de eiendeler som er investert for å dekke forsikringstekniske avsetninger.
- *Sikkerhetsavsetning* som sammen med premieavsetningen, avsetningen for ikke avløpt risiko og erstatningsavsetningen til enhver tid minst skal dekke selskapets forsikringsforpliktelser med 99 prosent sannsynlighet.

Enkelte forsikringstekniske avsetninger er som følge av gjeldende IFRS 4, vurdert ikke å kunne balanseføres som gjeld i årsregnskapet:

- *Avsetning til naturskadefond*, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 12-15, skal klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med lov om naturskadeforsikring med tilhørende forskrifter, jf. årsregnskapsforskriften § 3-7³.
- *Avsetning til garantiordningen*, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 12-16, skal klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med banksikringsloven kapittel 2A med tilhørende forskrift, jf. årsregnskapsforskriften § 3-8⁴.
- *Reassuranseavsetningen*, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 12-14, føres ikke lenger i regnskapet. Som del av en tidligere IFRS-tilpasning ble det tatt inn en særskilt

¹ § 3-5 annet ledd i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper, jf. Finanstilsynets høringsnotat av 4. november 2014.

² § 3-5 tredje og fjerde ledd i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper.

³ § 3-2 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper.

⁴ § 3-3 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper.

bestemmelse i årsregnskapsforskriften (§ 3-2 sjette ledd⁵) om nedskrivning av gjenforsikringsandeler (eiendelspost). Det ble i den sammenheng vurdert at en videreføring av kravet om en egen reassuranseavsetning ikke ville være forenlig med IFRS-tilpasningen. Det beregnede kravet til reassuranseavsetning inngår imidlertid blant fradragspostene ved beregningen av ansvarlig kapital og solvensmarginkapital.

2.1.2 Solvens II-regelverket

I proposisjonen til ny finansforetakslov er det overordnede kravet at forsikringsforetak skal ha forsikringstekniske avsetninger til dekning av samtlige foreliggende forsikringsforpliktelser (§ 14-7). Verdien av forsikringstekniske avsetninger settes til det beløp forsikringsforetak vil måtte betale ved umiddelbar overdragelse av forsikringsforpliktelsene til et annet forsikringsforetak (§ 14-8). Beregningen skal baseres på markedsinformasjon og allment tilgjengelige opplysninger om forsikringsrisikoer. Verdien beregnes som summen av (1) beste estimat av fremtidige kontantstrømmer (sannsynlighetsvektet og hensyntatt tidsverdien) og (2) en risikomargin (§ 14-8 fjerde ledd).

I henhold til proposisjonen oppheves forsikringsvirksomhetslovens regler om forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring mv. (§§ 12-10 til 12-16).

2.1.3 IFRS

Hovedprinsippet i forslaget til ny standard for forsikringskontrakter er at forsikringsforpliktelsene skal måles til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer (inn og ut) med tillegg av en eksplisitt risikojustering og en servicemargin (i tidligere forslag omtalt som residualmargin). En forenklet beregning gjennom premieallokering tillates dersom dekningsperioden er ett år eller mindre, forutsatt at den forenklete beregningen er et rimelig anslag på hva hovedprinsippet ville ha gitt.

2.1.4 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet har i vedlegg til brev av 19. juni 2014 til Finansdepartementet sammenliknet gjeldende avsetningsregler og Solvens II-regelverket. Det er tilsynelatende noen likhetstrekk når det gjelder komponenter som inngår i de samlede avsetninger. De viktigste komponentene av forsikringstekniske avsetninger i gjeldende regelverk er premieavsetning, erstatningsavsetning og sikkerhetsavsetning. Solvens II-regelverket omfatter komponentene beste estimat på premieavsetning, beste estimat på erstatningsavsetning og risikomargin. Beløpsmessig vil imidlertid de to regelverkene medføre betydelige forskjeller.

Premieavsetningen etter gjeldende regelverk har likhetstrekk med det som forventes regulert i ny IFRS for kontrakter hvor dekningsperioden er ett år eller kortere. En økonomisk betraktning basert på forventede erstatningsutbetalinger for kontrakter som løper (slik det er lagt til grunn i Solvens II), kan gi et noe mer rettviseende bilde enn det som følger av dagens regler der forfalt, ikke-opptjent premie angir en nedre grense for avsetningen. Ettersom ny IFRS forventes å åpne for en metode som har likhetstrekk med dagens regler for premieavsetningen, foreslår Finanstilsynet likevel at gjeldende regler for beregning av premieavsetningen videreføres for å unngå et skifte av regnskapsprinsipp til Solvens II etterfulgt av skifte "tilbake" til noe som likner det man har i dag.

⁵ § 3-1 sjette ledd i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper.

Beregning av *erstatningsavsetning* etter Solvens II-reglene har større likhetstrekk med forventet ny IFRS enn dagens regler, blant annet ved at avsetningene skal baseres på en nåverdibetraktning (diskonterte avsetninger), og det legges til grunn "beste estimat" fremfor en konservativ tilnærming. Dersom man velger å videreføre gjeldende regler for erstatningsavsetning for regnskapsformål, vil dagens relativt omfattende minstekravsregelverk måtte videreføres (herunder innsamling av risikostatistikk) i tillegg til avsetningsregelverket som følger av Solvens II.

Den største forskjellen mellom dagens avsetninger og Solvens II-avsetningene gjelder imidlertid beregningen av *sikkerhetsavsetning* etter gjeldende regelverk kontra beregning av *risikomargin* etter Solvens II-regelverket. Risikomargin har likhetstrekk med *risikojustering* i forslag til ny IFRS om forsikringskontrakter. Erfaringene fra konsekvensberegninger av Solvens II-regelverket (QIS-ene) viser at kravet til risikomargin generelt ligger vesentlig under det beregnede minstekravet til sikkerhetsavsetning. Mange skadeforsikringselskaper opererer dessuten med til dels betydelige sikkerhetsavsetninger utover minstekravet.

Finanstilsynet er av den oppfatning at verdsettelse av erstatningsavsetning og risikomargin etter Solvens II-regelverket gir et mer rettviseende bilde av forpliktelsene enn verdsettelse etter gjeldende regler. Det tilsier at man i påvente av ny IFRS om forsikringskontrakter går over til Solvens II-prinsippene som en midlertidig løsning. Finanstilsynet antar at merbelastningen med å skifte regnskapsprinsipp for disse avsetningene vil være begrenset, all den tid beregningene uansett må gjøres for solvensformål. På denne bakgrunn foreslås det at Solvens II-reglene gjøres gjeldende for beregning av erstatningsavsetning og risikomargin i selskapsregnskapet fra 2016.

Det er i tillegg behov for tekniske justeringer av bestemmelsene om avsetning til naturskadefond og avsetning til garantiordning som følge av at forsikringsvirksomhetsloven §§ 12-15 og 12-16 oppheves.

2.2 Måling av eiendeler mv.

2.2.1 Gjeldende rett

Finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser, investeringseiendom og eierbenyttet eiendom skal innregnes og måles i samsvar med IFRS (IAS 39, IAS 40 og IAS 16). Det er i årsregnskapsforskriften ingen innsnevring i adgangen disse standardene gir til å anvende amortisert kost/anskaffelseskost. Gjenforsikringsandeler skal innregnes som eiendel (balansepost 3) og omfatter de beløp som selskapet forventer å motta fra gjenforsikringsselskaper i henhold til inngåtte gjenforsikringsavtaler. Egne pensjonsforpliktelser skal innregnes og måles i samsvar med IFRS (IAS 19). For øvrige eiendeler og forpliktelser (utenom forsikringsforpliktelser) skal store skadeforsikringsselskaper⁶ anvende IFRS, mens øvrige skadeforsikringsselskaper kan velge mellom IFRS og nasjonale regler (regnskapsloven kapittel 4 og 5).

2.2.2 Solvens II-regelverket

Verdien av eiendeler og forpliktelser utover forsikringstekniske avsetninger skal settes til omsetningsverdien ved forretningsmessige transaksjoner mellom uavhengige parter, jf. forslag til finansforetakslov § 14-8 første ledd.

Den europeiske forsikringstilsynsmyndigheten EIOPA publiserte 2. desember 2014 et høringsutkast til veiledning om verdsettelse av eiendeler og forpliktelser som ikke er forsikringsforpliktelser. Som et utgangspunkt kan IFRS legges til grunn for Solvens II-formål, men med unntak for tilfeller der det ikke er konsistent med artikkel 75 i Solvens II-direktivet, som i norsk rett er nedfelt i forslaget til finansforetakslov § 14-8. I utkastet til veiledning er det gjort en vurdering av hvorvidt de enkelte standardene i IFRS er konsistente med artikkel 75 eller ikke. Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi etter IAS 39 kan anvendes for Solvens II-formål. Tilsvarende gjelder finansielle forpliktelser med unntak for verdiendringer knyttet til endringer i egen kredittrisiko. Investeringseiendommer målt etter virkelig verdi-modellen i IAS 40 kan anvendes for Solvens II-formål. Tilsvarende gjelder eierbenyttet eiendom som måles etter verdireguleringsmodellen i IAS 16. Kostalternativene i IAS 39, IAS 40 og IAS 16 kan etter utkastet til veiledning ikke anvendes for Solvens II-formål.

2.2.3 Finanstilsynets vurderinger

Gitt at forsikringsforpliktelser hovedsakelig skal måles i samsvar med Solvens II-regelverket, jf. avsnitt 2.1.4, kan det argumenteres for at målereglene for eiendeler også bør samordnes med Solvens II-regelverket innenfor rammen av IFRS. For eiendommer kan det tenkes gjennomført ved at virkelig verdimodellen i IAS 40 og verdireguleringsmodellen i IAS 16 blir pliktig (dvs. at anskaffelsesmodellen ikke tillates anvendt). En slik regulering gjelder i dag for livsforsikringsselskaper. En ytterligere innsnevring kan være å kreve at alle obligasjoner vurderes til virkelig verdi. Det innebærer at alle obligasjoner som ved utgangen av 2015 måles til amortisert kost, omklassifiseres til virkelig verdi (tillatt etter IFRS 4.45, jf. IAS 39.50A litra c, når forsikringsgiver endrer sine regnskapsprinsipper for forsikringsforpliktelser). På den annen side kan det i det enkelte selskap være vesentlighetsbetraktninger (relativ størrelse av postene e.l.) som tilsier at et skifte av regnskapsprinsipp ikke er hensiktsmessig. Valg av prinsipp i årsregnskapet har uansett ingen konsekvens for solvensberegningen. Finanstilsynet foreslår derfor i første omgang ikke å innføre forbud mot å anvende kostalternativet i IAS 40, IAS 16 og IAS 39.

⁶ Se årsregnskapsforskriften § 1-5

2.3 Balanseoppstilling

2.3.1 Gjeldende rett

Forsikringsforpliktelser skal i henhold til oppstillingsplanen (balansepost 10) spesifiseres i en rekke underposter. Spesifikasjonen er en oppstilling av forsikringstekniske avsetninger som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 12 med tilhørende forskrifter:

- 10.1 Avsetning for ikke opptjent bruttopremie
- 10.2 Brutto erstatningsavsetning
- 10.3 Avsetning til premierabatter og andre gevinstavtaler
- 10.4 Sikkerhetsavsetning mv.
 - 10.4.1 Avsetning for ikke avløpt risiko
 - 10.4.2 Sikkerhetsavsetning
- 10.5 Andre tekniske avsetninger

2.3.2 Solvens II-rapportering

EIOPA publiserte 2. desember 2014 et forslag til tilsynsrapportering under Solvens II. Ett av rapporteringsskjemaene gjelder balanseinformasjon, hvor forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring kreves spesifisert på følgende måte:

- Beste estimat
- Risikomargin

Forslaget til tilsynsrapportering inneholder også en adgang til i spesielle tilfeller å beregne forsikringstekniske avsetninger under ett. Denne adgangen er ikke aktuell for norske skadeforsikringsselskaper.

2.3.3 IFRS

Gjeldende IFRS inneholder ikke noe eksplisitt krav om å vise forsikringsforpliktelser særskilt i balansen. Det er imidlertid et generelt krav om at ytterligere poster skal presenteres i balansen når dette er relevant for forståelsen av foretakets balanse. Når det gjelder gjenforsikringsandeler, inneholder gjeldende IFRS et forbud mot å motregne gjenforsikringseiendeler mot de tilknyttede forsikringsforpliktelsene.

I forslag til ny IFRS om forsikringskontrakter foreslås kun et krav om å vise balanseført verdi for porteføljer av forsikringskontrakter på egen linje. Ingen underinndeling er påkrevd. Tilsvarende gjelder balanseført verdi av gjenforsikringskontrakter.

2.3.4 Finanstilsynets vurderinger

Ved overgang til Solvens II-regimet vil kravene i forsikringsvirksomhetsloven om forsikringstekniske avsetninger oppheves og erstattes av krav om forsikringstekniske avsetninger i finansforetaksloven § 14-7. Sistnevnte lov inneholder ikke noe krav om oppdeling i ulike typer av avsetninger, men komponentene i en Solvens II-beregning vil være: (1) beste estimat av premieavsetning, (2) beste estimat av erstatningsavsetning og (3) risikomargin, jf. omtale i avsnitt 2.1.4. Gjeldende post 10.3 *Avsetning til premierabatter og andre gevinstavtaler* har sammenheng med erstatningsavsetningen og dekkes gjennom denne i Solvens II-beregningen. Gitt at Solvens II-regelverket hovedsakelig legges til grunn for beregning av forsikringsforpliktelser (men slik at gjeldende bestemmelser om

premieavsetningen videreføres), jf. avsnitt 2.1.4, virker følgende underinndeling hensiktsmessig:

- 10.1 Avsetning for ikke opptjent bruttopremie
- 10.2 Avsetning for ikke avløpt risiko
- 10.3 Beste estimat erstatningsavsetning
- 10.4 Risikomargin

2.4 Resultatregnskap

2.4.1 Gjeldende rett

Oppstillingsplanen for resultatregnskapet er sammensatt av teknisk regnskap, ikke-teknisk regnskap, skattekostnader og andre resultatkomponenter. Teknisk regnskap inneholder inntekter og kostnader fra forsikringsdriften:

- 1 Premieinntekter mv.
 - 1.1 Forfalte bruttopremier
 - 1.2 – avgitte gjenforsikringspremier
 - 1.3 Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie
 - 1.4 – endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie
 - Sum premieinntekter for egen regning
- 2 Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap
- 3 Andre forsikringsrelaterte inntekter
- 4 Erstatningskostnader i skadeforsikring
 - 4.1 Betalte erstatninger
 - 4.1.1 Brutto
 - 4.1.2 – gjenforsikringsandel av betalte bruttoerstatninger
 - 4.2 Endring i erstatningsavsetning
 - 4.2.1 Brutto
 - 4.2.2 – endring i gjenforsikringsandel av bruttoerstatningsavsetninger
 - Sum erstatningskostnader for egen regning
- 5 Premierabatter og andre gevinstavtaler
- 6 Forsikringsrelaterte driftskostnader
 - 6.1 Salgskostnader
 - 6.2 Endringer i forskuddsbetalte direkte salgskostnader
 - 6.3 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring
 - 6.4 – mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler
 - Sum forsikringsrelaterte driftskostnader
- 7 Andre driftsrelaterte driftskostnader
- 8 Resultat av teknisk regnskap før sikkerhetsavsetninger
- 9 Endringer i andre tekniske og i sikkerhetsavsetning mv. i skadeforsikring
 - 9.1 Endring i avsetning for ikke avløpt risiko
 - 9.2 Endring i sikkerhetsavsetning
 - 9.3 Endring i andre tekniske avsetninger
 - Sum endringer i sikkerhetsavsetninger mv.
- 10 Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring

2.4.2 Solvens II-rapportering

Det er ikke noe krav i Solvens II-regelverket om å sette opp et fullstendig resultatregnskap. EIOPAs forslag til myndighetsrapportering inneholder imidlertid krav til å spesifisere henholdsvis forfalt premie, opptjent premie og inntrufne erstatninger fordelt på:

Brutto – direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring
Brutto – mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring
Gjenforsikringsandel
Netto

Tilsvarende spesifikasjon skal gis for administrasjonskostnader, kapitalforvaltningskostnader, skadebehandlingskostnader, salgskostnader og indirekte, faste kostnader.

I tillegg skal det rapporteres en variasjonsanalyse som blant annet omfatter endringer knyttet til forsikringstekniske avsetninger.

2.4.3 IFRS

Gjeldende IFRS inneholder ikke noe eksplisitt krav om å vise inntekter og kostnader fra forsikringsdriften særskilt i resultatregnskapet. Det er imidlertid et generelt krav om at ytterligere poster skal presenteres i resultatregnskapet når det er relevant for forståelsen av foretakets inntjening. Når det gjelder inntekter og kostnader fra gjenforsikringskontrakter, inneholder gjeldende IFRS et forbud mot å motregne disse mot kostnader og inntekter fra de tilknyttede forsikringskontraktene.

I forslag til ny IFRS om forsikringskontrakter foreslås særskilte regler for innregning av inntekter og kostnader fra forsikringskontrakter i resultatregnskapet. Det er også foreslått regler om hva som skal inngå i den ordinære delen av resultatregnskapet og hva som skal inngå i totalresultatet (other comprehensive income).

2.4.4 Finanstilsynets vurderinger

Som følge av foreslåtte endringer i balanseoppstillingen er det behov for å erstatte gjeldende post 9 *Endring i andre tekniske og i sikkerhetsavsetning mv. i skadeforsikring* med en post for endringer i risikomargin. Videre anser Finanstilsynet at gjeldende mellomsumpost (resultatpost 8) kan oppheves. Resultatpost 5 *Premierabatter og andre gevinstavtaler* kan også oppheves som følge av at den tilknyttede balanseposten (10.3) foreslås opphevet.

Post 2 *Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap* er ment å kompensere for at erstatningsavsetninger normalt ikke diskonteres og følgelig isolert sett bidrar til et svakere resultat av teknisk regnskap. Ved å innføre beste estimat-beregninger (forventede nåverdiberegninger) bortfaller begrunnelsen for å benytte denne posten og det foreslås derfor at posten ikke videreføres.

Gitt at reglene for beregning og balansepresentasjon av *avsetning for ikke opptjent bruttopremie og avsetning for ikke avløpt risiko* videreføres, er det i utgangspunktet ikke behov for å foreslå endringer i post 1 *Premieinntekter mv.* Finanstilsynet finner likevel å foreslå en forenkling av underinndelingen slik at gjeldende post 1.1 *Forfalte bruttopremier* slås sammen med gjeldende post 1.3 *Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie* i en ny post 1.1 *Opptjente bruttopremier*. Videre foreslås det at gjeldende post 1.2 *–Avgitte gjenforsikringspremier* slås sammen med gjeldende post 1.4 *–Endring i gjenforsikringsandel*

Endringer i regnskapsregler som følge av Solvens II

av ikke opptjent bruttopremie i en ny post 1.2 –Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier.

Post 4 *Erstatningskostnader i skadeforsikring* kan i utgangspunktet videreføres uten endringer, selv om beregningen av erstatningsavsetningen endres. Finanstilsynet finner likevel å foreslå en forenkling av underinndelingen tilsvarende den som foreslås for post 1.

2.5 Noteopplysninger

2.5.1 Opplysninger om kapitalkrav

Gjeldende rett

Skadeforsikringsselskaper skal gi opplysninger om kapitaldekning og solvensmargin, jf. årsregnskapsforskriften § 5-24⁷. Etter første ledd skal det gis opplysninger om kapitaldekning. Annet ledd krever opplysninger om ansvarlig kapital, mens tredje ledd krever spesifisering av beregningsgrunnlaget på risikovektklasser. Etter fjerde ledd skal det opplyses om selskapets solvensmargin.

Kapitalkrav i Solvens II

Forsikringsforetak skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et solvenskapitalkrav og et minstekapitalkrav, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-9. Ansvarlig kapital kan bestå av basiskapital og supplerende kapital. Som basiskapital regnes forskjellen mellom verdien av eiendeler og forpliktelser⁸ med tillegg av ansvarlig lånekapital. Som supplerende kapital regnes annen kapital enn basiskapital som foretaket har rett til å innkalle til dekning av tap, og som er godkjent av Finanstilsynet.

Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets ansvarlige kapital, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-10. Kravet skal beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap ikke overstiger det beregnede kapitalkravet de nærmeste 12 måneder. Beregningen kan skje ved hjelp av en standard metode eller etter interne modeller.

Minstekapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets basiskapital, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-11. Kravet skal beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap ikke overstiger det beregnede kapitalkravet de nærmeste 12 måneder.

Finanstilsynets vurderinger

Det gjeldende systemet med parallelle kapitaldekningskrav og solvensmarginkrav blir erstattet av kapitalkrav i Solvens II-regelverket. Kravet i årsregnskapsforskriften § 5-24 første ledd (§ 5-43 første ledd i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper) om å gi opplysninger om kapitaldekning foreslås derfor opphevet. Likeledes foreslås tredje ledd om beregningsgrunnlag opphevet. Kravet i annet ledd om spesifisering av ansvarlig kapital foreslås endret for å reflektere inndelingen av ansvarlig kapital i basiskapital og supplerende kapital i forslag til ny finansforetakslov § 14-9. Kravet i fjerde ledd om solvensmargin foreslås endret for å reflektere kravene i forslag til ny finansforetakslov § 14-10 og § 14-11.

2.5.2 Opplysninger om forsikringstekniske avsetninger

Gjeldende rett

Skadeforsikringsselskaper skal etter årsregnskapsforskriften § 5-28 første ledd⁹ opplyse om avsetning for ikke opptjent bruttopremie, brutto erstatningsavsetning og brutto erstatningsansvar fordelt på skadeforsikringsbransjer som nevnt i § 5-29¹⁰. Det er også krav i

⁷ § 5-43 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper

⁸ §14-9 i forslag til ny finansforetakslov brukes "forsikringsforpliktelser", men dette er ikke korrekt gjennomføring av artikkel 88 i direktiv 2009/138/EF.

⁹ § 5-9 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper

¹⁰ § 5-10 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper

visse tilfeller til å opplyse om beregningsmetoden for ikke opptjent bruttopremie (annet ledd), ikke avløpt risiko (tredje ledd) og erstatningsavsetning (fjerde ledd). Etter sjette ledd skal det opplyses om samlet minstekrav til sikkerhetsavsetning.

Rapporteringskrav til markedet etter Solvens II-regelverket

Det er krav til at foretakene offentliggjør en rapport om solvens og finansiell stilling til markedet årlig, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-12. I denne rapporten skal det blant annet gis informasjon om verdsettelse av forsikringstekniske avsetninger for solvensformål (forordning 2015/35/EF artikkel 296 nr. 2):

- Beste estimat og risikomargin fordelt på forsikringsbransjer samt en beskrivelse av grunnlag, metoder og hovedforutsetninger anvendt ved verdsettelsen.
- En beskrivelse av nivået på usikkerheten knyttet til verdsettelsen av de forsikringstekniske avsetningene.
- En kvalitativ og kvantitativ forklaring av eventuelle forskjeller mellom verdsettelse for solvensformål og i årsregnskapet.
- Om overgangsregler er benyttet og i så fall effekten av å benytte disse.

Bransjeinndelingen fremgår av rapporteringsskjemaer utviklet av EIOPA, se omtalen i avsnitt 2.5.3.

Finanstilsynets vurderinger

I avsnitt 2.1.4 er det foreslått at gjeldende regler for avsetning for ikke opptjent premie og avsetning for ikke avløpt risiko videreføres. Notekrav knyttet til beregning av disse avsetningene, jf. § 5-28 annet og tredje ledd (§ 5-9 annet og tredje ledd i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper), foreslås derfor videreført. Det foreslås imidlertid et nytt krav om å gi en kvalitativ og kvantitativ forklaring av forskjellen mellom verdsettelse for solvensformål og i årsregnskapet, jf. rapporteringskravet til markedet etter Solvens II-regelverket.

Gjeldende regler for erstatningsavsetninger og sikkerhetsavsetning foreslås i høringsnotatet erstattet av regler i Solvens II-regelverket for beregning av henholdsvis beste estimat av erstatningsavsetninger og risikomargin. Første ledd i § 5-28 (§ 5-9 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper) foreslås justert for å ivareta denne endringen og under hensyn til rapporteringskravet til markedet som krever at beste estimat og risikomargin vises fordelt på forsikringsbransjer. Videre foreslås fjerde ledd om beregning av erstatningsavsetning endret under hensyn til rapporteringskravet til markedet. Sjette ledd om sikkerhetsavsetning foreslås erstattet av et krav om å opplyse om hvordan risikomargin er beregnet. For øvrig foreslås femte og syvende ledd videreført uendret.

2.5.3 Opplysninger om premieinntekter og erstatningskostnader mv.

Gjeldende rett

Skadeforsikringsselskaper skal etter årsregnskapsforskriften § 5-29¹¹ gi opplysninger om premieinntekter, erstatningskostnader og driftskostnader fordelt på nærmere angitte skadeforsikringsbransjer. Bransjeinndelingen er noe mer detaljert enn den som følger av forsikringsregnskapsdirektivet (1991/674/EØF), siden det også er tatt høyde for inndelingen som anvendes i regelverket for tekniske avsetninger i skadeforsikring.

¹¹ § 5-10 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper.

Rapporteringskrav til markedet etter Solvens II-regelverket

I rapporten om solvens og finansiell stilling som skal gis til markedet, skal det blant annet gis kvalitativ og kvantitativ informasjon om resultatet av forsikringsvirksomheten samlet og fordelt på forsikringsbransjer (forordning 2015/35/EF artikkel 293 nr. 2). EIOPA har utarbeidet et forslag til teknisk standard om prosedyrer og skjemaer knyttet til denne rapporten (CP-14/055). Der foreslås det (Annex 1) at henholdsvis forfalte premier, opptjente premier og inntrufne erstatninger spesifiseres for hver forsikringsbransje på:

Brutto – direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring
Brutto – mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring
Gjenforsikringsandel
Netto

Informasjonen skal etter forslaget gis på følgende bransjer:

- Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring:
 - Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling
 - Forsikring mot inntektstap
 - Yrkesskedeforsikring
 - Motorvognforsikring – trafikk
 - Motorvognforsikring – øvrig
 - Sjøforsikring, transportforsikring og luftfartforsikring
 - Forsikring mot brann og annen skade på eiendom
 - Ansvarsforsikring
 - Kreditt- og kausjonsforsikring
 - Rettshjelpforsikring
 - Assistansforsikring
 - Forsikring mot diverse økonomisk tap
-
- Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring:
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av helseforsikringsforpliktelser
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av ansvarsforsikringsforpliktelser
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av forpliktelser innen sjøforsikring, transportforsikring og luftfartforsikring
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av øvrige skadeforsikringsforpliktelser

Finanstilsynets vurderinger

Det foreslås at § 5-29 (§ 5-10 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for skadeforsikringsselskaper) tilpasses EIOPAs forslag som nevnt ovenfor. Eventuelle endringer fra forslag til endelig teknisk standard må hensyntas.

3 LIVSFORSIKRINGSSELSKAPER

3.1 Måling av forsikringsforpliktelse

3.1.1 Gjeldende rett

Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring som klassifiseres som forpliktelse, skal måles i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven kapittel 9 med tilhørende forskrift, jf. årsregnskapsforskriften § 3-18¹². Etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-15 skal livsforsikringsselskaper ha avsetninger til dekning av:

- forpliktelser under kontrakter med kontraktsfaste forpliktelser,
- forpliktelser knyttet til verdien av særskilte investeringsporteføljer,
- forpliktelser knyttet til premiefond og innskuddsfond samt
- øvrige forsikringstekniske forpliktelser

For kontrakter med kontraktsfaste forpliktelser (ytelsespensjonsordninger) består avsetningene av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og andre tekniske avsetninger. Risikoutjevningfondet balanseføres som egenkapital, jf. årsregnskapsforskriften § 3-17¹³. Øvrige avsetninger klassifiseres som gjeld. Den mest sentrale avsetningstypen er premiereserve. Beregning av premiereserve for kontraktsfaste forpliktelser tar utgangspunkt i nåverdien av inn- og utbetalinger ved bruk av samme forutsetninger som i premieberegninggrunnlaget. Nåverdien beregnes med en diskonteringsrente lik garantert rente som forblir uendret gjennom den enkelte forsikringskontrakts løpetid.

For kontrakter med særskilt investeringsportefølje (innskuddspensjonsordninger) består avsetningene av premiereserve, supplerende avsetninger, tilleggsavsetninger og erstatningsavsetning. Premiereserve for særskilt investeringsportefølje skal tilsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten.

Bestemmelsene om forsikringsmessige avsetninger gjelder både for solvensberegningsformål og kundetildelingsformål.

3.1.2 Solvens II-regelverket

For solvensformål vil gjeldende bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven §§ 9-15 til 9-22 om verdsettelse av forsikringsforpliktelser bli erstattet av verdsettelseskrav i finansforetaksloven § 14-8. Verdien av forsikringstekniske avsetninger settes til det beløp forsikringsforetak vil måtte betale ved umiddelbar overdragelse av forsikringsforpliktelsene til et annet forsikringsforetak. Beregningen skal baseres på markedsinformasjon og allment tilgjengelige opplysninger om forsikringsrisikoer. Verdien beregnes som summen av (1) beste estimat av fremtidige kontantstrømmer (sannsynlighetsvektet og hensyntatt tidsverdien) og (2) en risikomargin.

For livsforsikringsselskaper innebærer verdivurderingen under Solvens II-regelverket endringer i hvilke kontantstrømmer som skal inngå i verdsettelsen og hvilke forutsetninger

¹² § 3-3 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for livsforsikringsselskaper, jf. Finanstilsynets høringsnotat av 4. november 2014

¹³ § 3-2 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for livsforsikringsselskaper

som skal legges til grunn om fremtidig avkastning og biometrisk risiko. Verdivurderingen skal omfatte alle inn- og utbetalinger som må forventes innenfor kontraktens grense, herunder forventet fremtidig overskuddstildeling til kunden og fortjenesteelementer til selskapet. Selskapene skal benytte oppdaterte antagelser om fremtidig avkastning og biometrisk risiko, uten sikkerhetsmarginer. I praksis vil Solvens II-regelverket innebære større volatilitet i verdien på forpliktelsene, spesielt i en situasjon der rentenivået ligger nær eller under den garanterte renten i kontraktene. Selskapene skal i sin Solvens II-balanse vise beste estimat på forpliktelsene pluss en risikomargin. Det innebærer at de spesifikke fondene som følger av nasjonal lovgivning (premiereserve, premiefond, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond mv.) ikke vil fremgå av Solvens II-balansen.

For å lette overgangen til Solvens II-regelverket er det gjennom Omnibus II-direktivet innført to overgangsordninger som nasjonale myndigheter kan velge å innføre. Den ene overgangsregelen er knyttet til diskonteringsrenten, mens den andre er en generell overgangsregel for tekniske avsetninger. Finanstilsynet har i brev av 8. september 2014 anbefalt at kun den siste overgangsregelen gjennomføres for norske selskaper. Overgangsregelen innebærer at en eventuell økning i avsetningene ved overgangen til Solvens II-regelverket kan fases inn gradvis over 16 år. I brevet er det blant annet gitt uttrykk for følgende:

Etter Finanstilsynets vurdering vil kravet om vurdering av forpliktelsene til virkelig verdi under Solvens II gi et vesentlig riktigere bilde av selskapets reelle økonomiske stilling enn det gjeldende avsetningsregelverk gjør. Isolert sett er det etter Finanstilsynets oppfatning derfor uheldig at overgangsperioden strekker seg over en så lang periode som 16 år. Behovet for overgangsregler tilsier etter Finanstilsynets oppfatning likevel at overgangsordningen bør benyttes.

3.1.3 Kunderegnskap

Det innføres et nytt begrep "forsikringskapital" i forsikringsvirksomhetsloven, som en samlebetegnelse for alle reserver og fond som er tilordnet den enkelte forsikringskontrakt. Forsikringskapitalen tilsvarer kundens midler og omfatter premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond, reguleringsfond og bufferfond.

Kravene til premiereserve for kontraktsfaste forpliktelser er utformet med utgangspunkt i gjeldende forsikringsvirksomhetslov § 9-16, men er ikke lenger minstekrav, jf. forslag til ny § 3-9. Kravene til pensjonskapital for forpliktelser knyttet til særskilt investeringsportefølje er utformet med utgangspunkt i gjeldende forsikringsvirksomhetslov § 9-18, jf. forslag til ny § 3-10. Forsikringskapitalens øvrige avsetninger/fond tilsvarer gjeldende krav. Pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond er nye fond (fra 1. januar 2014) som er omfattet av tjenstepensjonsloven. Med bufferfond (bufferavsetning) siktes til fond som omtalt i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven av 30. juni 2006 nr. 869 § 6-3. Kursreguleringsfondet videreføres, men er ikke en del av forsikringskapitalen som følge av at fondet ikke er tilordnet den enkelte kontrakt.

3.1.4 IFRS

Hovedprinsippet i forslaget til ny standard for forsikringskontrakter er at forsikringsforpliktelsene skal måles til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer (inn og ut) pluss en eksplisitt risikojustering og en servicemargin (i tidligere forslag omtalt som residualmargin).

3.1.5 Finanstilsynets vurderinger

Innføringen av Solvens II-regelverket medfører at forsikringslovgivningen vil inneholde ulike sett med bestemmelser om beregning av forsikringsforpliktelser for henholdsvis solvensberegning og kundetildeling (kunderegnskap). Regnskapsmessig blir spørsmålet hvilket sett av beregningsregler som bør gjelde for selskapsregnskapet.

Hovedprinsippet for måling av forsikringsforpliktelser etter Solvens II-regelverket er sammenfallende med det som er foreslått i IFRS. De utdypende bestemmelsene er ikke helt identiske, men både Solvens II-regelverket og foreslått IFRS legger opp til at det skal benyttes oppdaterte estimater på blant annet biometrisk risiko og diskonteringsrente. En svakhet ved gjeldende prinsipper (som videreføres i kunderegnskapet) er at forpliktelsene verdsettes med ulike diskonteringsrenter som holdes fast gjennom kontraktsperioden selv om markedsrenten har endret seg vesentlig siden kontrakten ble inngått. Videre innebærer gjeldende prinsipper at eventuelle svakheter i det biometriske grunnlaget ikke er synlig i regnskapet, jf. praksis med at avsetningene trappes opp gradvis i situasjoner der man har konstatert behov for å styrke det biometriske grunnlaget (K2013). Finanstilsynet er av den oppfatning at verdsettelse av forsikringsforpliktelser i årsregnskapet etter Solvens II-regelverket gir et mer rettviseende bilde enn verdsettelse etter gjeldende regler.

Det er imidlertid enkelte utfordringer med å la Solvens II-reglene gjelde for beregning av forsikringsforpliktelser i årsregnskapet til livsforsikringsselskaper. Et nytt aspekt ved Solvens II-reglene er at det åpnes for å medregne fremtidige fortjenesteelementer i verdsettelsen av forpliktelsene. Dette øker verdien på egenkapitalen. I forslaget til ny IFRS om forsikringskontrakter er det ikke åpnet for resultatføring av en eventuell gevinst ved første gangs innregning av forsikringskontraktene. En mulig løsning kan være å kombinere verdivurdering etter Solvens II-prinsippene med innføring av en særskilt avsetning tilsvarende nevnte gevinst (servicemargin i IFRS). I så tilfelle må det reguleres hvordan denne avsetningen skal oppløses over løpetiden på kontraktene. Det vil være kompliserende.

Beregning av forsikringstekniske avsetninger etter Solvens II vil for mange livsforsikringsselskaper innebære en betydelig økning av avsetningene. Det har medført at det er foreslått en overgangsregel som muliggjør gradvis økning av avsetningene over 16 år i solvenssammenheng. Avsetningene som legges til grunn i solvensberegningen de første årene, vil således ikke bli vesentlig forskjellig fra beregning etter reglene for kunderegnskapet.

Det vil være behov for å foreta en ny vurdering av reglene for beregning av forsikringsforpliktelser i selskapsregnskapet når ny IFRS om forsikringskontrakter er vedtatt. De fleste norske livsforsikringsselskaper vil måtte benytte den nye standarden ved utarbeidelse av konsernregnskap (forutsatt EU-godkjenning), muligens med virkning fra 2019. Hvorvidt den nye standarden skal kreves anvendt i selskapsregnskapet vil da være et tema. I påvente av denne vurderingen synes det mest hensiktsmessig å begrense omfanget av regelendringer.

Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at gjeldende prinsipper for verdsettelse av forsikringsforpliktelser i årsregnskapet videreføres gjennom å la kunderegnskapets regler gjelde også i årsregnskapet.

3.2 Måling av eiendeler mv.

Hensynet til sammenlignbarhet i kundetildelingssammenheng har tidligere medført at enkelte valgmuligheter i IFRS ikke er tillatt å anvende i livsforsikringsselskapenes selskapsregnskap. Det er i proposisjonen til ny finansforetakslov lagt opp til at målereglerne i livsforsikringsselskapenes selskapsregnskap fortsatt skal legges til grunn for kundetildelingsformål. Men innføringen av en forskriftshjemmel vil gjøre det mulig å separere verdsettelse for kundetildelingsformål fra regnskapsreglene.

Gitt at forsikringsforpliktelser beregnes på samme måte som i kunderegnskapet, jf. foreslått løsning i avsnitt 3.1.5, synes det ikke behov for å foreslå endringer i målereglerne for eiendeler og øvrige forpliktelser.

3.3 Balanse og resultatregnskap

På bakgrunn av forslaget i avsnitt 3.1.5 om at forsikringsforpliktelser beregnes etter reglene for kundetildeling, foreslår Finanstilsynet ingen endringer i oppstillingsplanene.

3.4 Noteopplysninger

3.4.1 Gjeldende rett

Livsforsikringsselskaper skal gi opplysninger om kapitaldekning og solvensmargin, jf. årsregnskapsforskriften § 5-24¹⁴. Etter første ledd skal det gis opplysninger om kapitaldekning. Annet ledd krever opplysninger om ansvarlig kapital, mens tredje ledd krever spesifisering av beregningsgrunnlaget på risikovektklasser. Etter fjerde ledd skal det opplyses om selskapets solvensmargin.

3.4.2 Kapitalkrav i Solvens II

Forsikringsforetak skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et solvenskapitalkrav og et minstekapitalkrav, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-9. Ansvarlig kapital kan bestå av basiskapital og supplerende kapital. Som basiskapital regnes forskjellen mellom verdien av eiendeler og forpliktelser¹⁵ med tillegg av ansvarlig lånekapital. Som supplerende kapital regnes annen kapital enn basiskapital som foretaket har rett til å innkalle til dekning av tap, og som er godkjent av Finanstilsynet.

Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets ansvarlige kapital, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-10. Kravet skal beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap ikke overstiger det beregnede kapitalkravet de nærmeste 12 måneder. Beregningen kan skje ved hjelp av en standard metode eller etter interne modeller.

Minstekapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets basiskapital, jf. forslag til ny finansforetakslov § 14-11. Kravet skal beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap ikke overstiger det beregnede kapitalkravet de nærmeste 12 måneder.

¹⁴ § 5-45 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for livsforsikringsselskaper.

¹⁵ §14-9 i forslag til ny finansforetakslov brukes "forsikringsforpliktelser", men dette er ikke korrekt gjennomføring av artikkel 88 i direktiv 2009/138/EF.

3.4.3 Finanstilsynets vurderinger

Det gjeldende systemet med parallelle kapitaldekningskrav og solvensmarginkrav blir erstattet av kapitalkrav i Solvens II-regelverket. Kravet i årsregnskapsforskriften § 5-24 første ledd (§ 5-45 i forslag til ny årsregnskapsforskrift for livsforsikringsselskaper) om å gi opplysninger om kapitaldekning foreslås derfor opphevet. Likeledes foreslås tredje ledd om beregningsgrunnlag opphevet. Kravet i annet ledd om spesifisering av ansvarlig kapital foreslås endret for å reflektere inndelingen av ansvarlig kapital i basiskapital og supplerende kapital i (forslag til) ny finansforetakslov § 14-9. Kravet i fjerde ledd om solvensmargin foreslås endret for å reflektere kravene i (forslag til) ny finansforetakslov § 14-10 og § 14-11.

4 FORSKRIFTSUTKAST

4.1 Merknader

Finansdepartementet har den 24. februar 2015 sendt Finanstilsynets høringsnotat av 4. november 2014 på høring, hvor det blant annet foreslås å skille ut reglene som gjelder for livsforsikringsselskaper i en egen årsregnskapsforskrift. I dette høringsnotatet er forslag til forskriftsendringer utformet med utgangspunkt i endringsforslagene i det tidligere utsendte høringsnotatet. Ettersom forslagene til forskriftsendringer gjelder endringer i forskrifter som ennå ikke er fastsatt, er endringene ikke vist i *kursiv*.

Til § 3-5

Første ledd tilsvarende gjeldende § 12-11 første ledd i forsikringsvirksomhetsloven.
Annet ledd tilsvarende gjeldende § 12-11 annet ledd i forsikringsvirksomhetsloven.

4.2 Utkast til forskriftsendringer

I forskrift ... om årsregnskap for skadeforsikringsselskaper gjøres følgende endringer:

§ 3-2 skal lyde:

(1) Avsetning til naturskadefondet skal klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring med tilhørende forskrift.

§ 3-3 skal lyde:

(1) Avsetning til garantiordningen skal klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med lov 6. desember 1996 nr. 75 (banksikringsloven) kapittel 2A med tilhørende forskrift.

§ 3-5 skal lyde:

(1) Avsetning for ikke opptjent bruttopremie skal tilsvare samlet uopptjent premie for forsikringer som løper til et bestemt tidspunkt.

(2) Avsetning for ikke avløpt risiko skal dekke selskapets forventede erstatninger og direkte og indirekte skadebehandlingskostnader for skadetilfelle som på et bestemt tidspunkt ikke er inntruffet, men som forventes å inntreffe i perioden frem til første hovedforfall for forsikringer med ikke avløpt risiko. Avsetningen skal til enhver tid tilsvare de forventede erstatninger og kostnader ved slike fremtidige skadetilfeller i den grad disse ikke må anses dekket av avsetningen for ikke opptjent bruttopremie.

(3) Erstatningsavsetning og risikomargin skal innregnes og beregnes i samsvar med finansforetakloven § 14-8 med tilhørende forskrifter.

§ 4-2 tredje ledd skal lyde:

(3) Underposter i resultatregnskapet under følgende hovedposter kan ikke slås sammen: Premieinntekter (post 1), erstatningskostnader (post 3), og andre resultatkomponenter (post 15).

§ 4-4 skal lyde:

(1) Resultatregnskapet skal ha følgende oppstillingsplan:

TEKNISK REGNSKAP

1. **Premieinntekter mv.**
 - 1.1. Opptjente bruttopremier
 - 1.2. –Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier
Sum premieinntekter for egen regning
2. **Andre forsikringsrelaterte inntekter**
3. **Erstatningskostnader**
 - 3.1. Brutto erstatningskostnader
 - 3.2. – Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader
Sum erstatningskostnader for egen regning
4. **Forsikringsrelaterte driftskostnader**
 - 4.1. Salgskostnader
 - 4.2. Endringer i forskuddsbetalte direkte salgskostnader
 - 4.3. Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring
 - 4.4. – Mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader
5. **Andre forsikringsrelaterte driftskostnader**
6. **Endring i avsetning for ikke avløpt risiko**
7. **Endring i risikomargin**
8. **Resultat av teknisk regnskap**

IKKE-TEKNISK REGNSKAP

9. **Netto inntekter fra investeringer**
 - 9.1. Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak
 - 9.2. Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler
 - 9.3. Netto driftsinntekt fra eiendom
 - 9.4. Verdiendringer på investeringer
 - 9.5. Realisert gevinst og tap på investeringer
 - 9.6. Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader
Sum netto inntekter fra investeringer
10. **Andre inntekter**
11. **Andre kostnader**
12. **Resultat av ikke-teknisk regnskap**
13. **Resultat før skattekostnad**
14. **Skattekostnad**
15. **Resultat før andre resultatkomponenter**
16. **Andre resultatkomponenter**
 - 16.1. Verdireguleringer – eiendom, anlegg og utstyr
 - 16.2. Verdireguleringer – immaterielle eiendeler
 - 16.3. Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger – ytelser til ansatte
 - 16.4. Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet
 - 16.5. Gevinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg
 - 16.6. Effektiv andel av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring
 - 16.7. Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden
 - 16.8. Skatt på andre resultatkomponenter
17. **TOTALRESULTAT**

§ 4-5 post 10 skal lyde:

- 10.1 Avsetning for ikke opptjent bruttopremie
- 10.2 Avsetning for ikke avløpt risiko
- 10.3 Beste estimat erstatningsavsetning
- 10.4 Risikomargin

§ 4-6 litra a skal lyde:

totalresultat for perioden (resultatpost 17), som viser separat de samlede beløp som kan henføres til morforetakets eiere og til minoritetsinteresser,

§ 4-6 litra c skal lyde:

for hver bestanddel av egenkapitalen, en avstemming mellom den balanseførte verdien i begynnelsen og slutten av perioden, med separate opplysninger om endringer som følger av

- resultat før andre resultatkomponenter (resultatpost 15)
- andre resultatkomponenter (resultatpost 16) spesifisert på de enkelte underposter (resultatpost 16.1–16.8)
- transaksjoner med eiere i deres egenskap av eiere, med separat visning av bidrag fra og utdelinger til eiere.

§ 4-9 første ledd nytt første punktum skal lyde:

"Opptjent bruttopremie" beregnes som "forfalt bruttopremie" korrigert for endring i "avsetning for ikke opptjent bruttopremie".

Nåværende § 4-9 første ledd første punktum blir nytt annet punktum.

Nåværende § 4-9 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves.

§ 4-10 første ledd nytt første punktum skal lyde:

"Brutto erstatningskostnader" beregnes som "betalte bruttoerstatninger" korrigert for endring i "beste estimat erstatningsavsetning".

Nåværende § 4-10 første ledd første punktum blir nytt annet punktum.

Nåværende § 4-10 annet ledd oppheves.

Nåværende § 4-10 tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 4-11 oppheves.

Nåværende § 4-12 blir ny § 4-11 og tredje ledd skal lyde:

«Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader» omfatter alle øvrige forsikringsrelaterte driftskostnader som ikke kan henføres til «Salgskostnader» eller til «Erstatningskostnader», jf. resultatpost 3.

§ 4-13 oppheves.

Nåværende §§ 4-14 til 4-16 blir nye §§ 4-12 til 4-14.

Nåværende § 4-17 blir ny § 4-15 og skal lyde:

(1) Med avsetning til naturskadefondet forstås avsetning etter lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring og forskrift 21. desember 1979 nr. 3420 om instruks for Norsk Naturskadepool.

(2) Med avsetning til garantiordningen forstås avsetning etter lov 6. desember 1996 nr. 75 (banksikringsloven) kapittel 2A og forskrift 22. desember 2006 nr. 1617 om garantiordning for skadeforsikring.

§ 4-18 første ledd oppheves.

Nåværende § 4-18 annet ledd blir ny § 4-16 første ledd.

Nåværende § 4-18 tredje og fjerde ledd oppheves.

Nåværende §§ 4-19 til 4-23 blir nye §§ 4-17 til 4-21.

§ 5-9 første ledd skal lyde:

(1) Det skal for alle skadeforsikringsbransjer, jf. § 5-10 annet til fjerde ledd, gis en oversikt over avsetning for ikke opptjent bruttopremie, beste estimat av erstatningsavsetninger og risikomargin.

§ 5-9 annet ledd skal lyde:

(2) Dersom selskapet ved beregningen av avsetningen for ikke opptjent bruttopremie for en eller flere skadeforsikringsbransjer har anvendt beregningsmetoder som tar hensyn til risikoens utvikling over tid, skal det redegjøres for beregningsmetoden.

§ 5-9 fjerde ledd skal lyde:

(4) Det skal gis en beskrivelse av hvordan beste estimat av erstatningsavsetninger er beregnet, herunder metoder, diskonteringsrente og andre vesentlige forutsetninger ved beregningen.

§ 5-9 sjette ledd skal lyde:

(6) Det skal gis en beskrivelse av hvordan risikomarginen er beregnet, herunder metoder og vesentlige forutsetninger ved beregningen.

§ 5-9 nytt åttende ledd skal lyde:

Det skal gis en beskrivelse av og kvantifisering av forskjeller mellom verdsettelse for solvensformål og verdsettelse i årsregnskapet.

§ 5-10 første og annet ledd skal lyde:

§ 5-10 *Premieinntekter og erstatningskostnader mv.*

(1) Forfalte premier, opptjente premier og inntrufne erstatninger skal spesifiseres på forsikringsbransjer som nevnt i annet ledd med følgende underinndeling:

- Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring
- Brutto – mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring
- Gjenforsikringsandel
- Netto

(2) Postene i første ledd skal fordeles på:

- Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring:
 - Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling
 - Forsikring mot inntektstap

- Yrkesskadeforsikring
 - Motorvognforsikring – trafikk
 - Motorvognforsikring – øvrig
 - Sjøforsikring, transportforsikring og luftfartforsikring
 - Forsikring mot brann og annen skade på eiendom
 - Ansvarsforsikring
 - Kreditt- og kausjonsforsikring
 - Rettshjelpforsikring
 - Assistansforsikring
 - Forsikring mot diverse økonomisk tap
- Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring:
- Ikke-proporsjonal gjenforsikring av helseforsikringsforpliktelser
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av ansvarsforsikringsforpliktelser
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av forpliktelser innen sjøforsikring, transportforsikring og luftfartforsikring
 - Ikke-proporsjonal gjenforsikring av øvrige skadeforsikringsforpliktelser

§ 5-43 skal lyde:

§ 5-43 *Kapitalkrav*

(1) Ansvarlig kapital skal spesifiseres på basiskapital og supplerende kapital, samt på kapitalgrupper i henhold til finansforetaksloven § 14-9 med tilhørende forskrift. Det skal opplyses om hvordan basiskapitalen er beregnet. Det skal opplyses om tellende ansvarlig kapital til dekning av henholdsvis solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav.

(2) Det skal opplyses om foretakets solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav, jf. finansforetaksloven § 14-10 og § 14-11. Opplysninger om solvenskapitalkravet skal spesifisere bidraget fra de enkelte risikomodulene, diversifiseringseffekter på overordnet nivå samt risikoreduserende effekter av utsatt skatt og forsikringstekniske avsetninger. Opplysninger om minstekapitalkravet skal spesifiseres før og etter anvendelse av den nedre og øvre grense på henholdsvis 25 prosent og 45 prosent av solvenskapitalkravet samt det nominelle minstekravet.

(3) Dersom foretaket er pålagt kapitalkravstillegg, jf. finansforetaksloven § 14-13 tredje ledd, skal det opplyses om dette.

I forskrift ... om årsregnskap for livsforsikringsselskaper gjøres følgende endringer:

§ 3-3 første ledd skal lyde:

Forsikringsmessige avsetninger, jf. bestemmelsene i og i medhold av forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3, med unntak av avsetninger til risikoutjevningfond, skal innregnes som forsikringsforpliktelse.

§ 5-45 skal lyde:

§ 5-45 *Kapitalkrav*

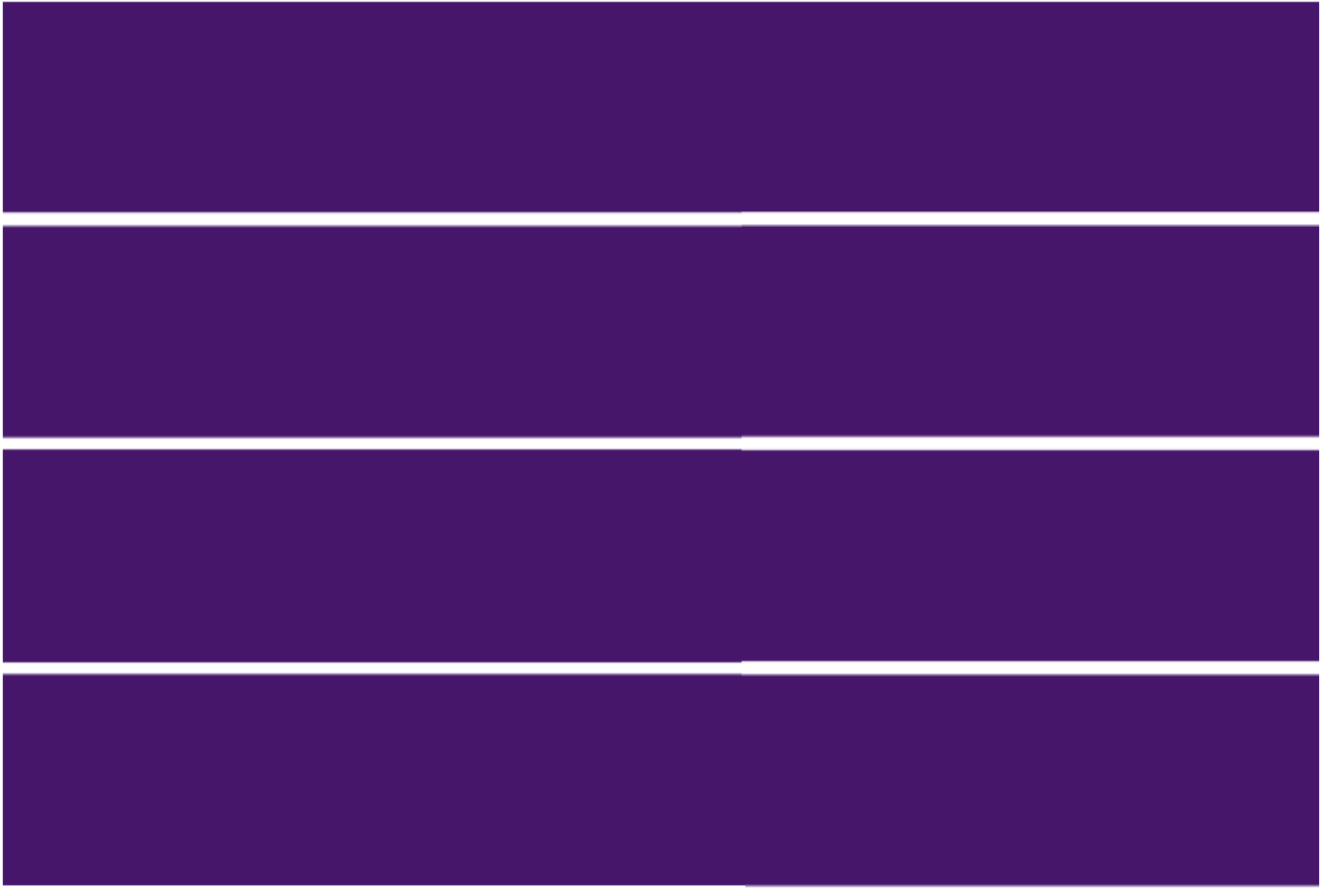
(1) Ansvarlig kapital skal spesifiseres på basiskapital og supplerende kapital, samt på kapitalgrupper i henhold til finansforetaksloven § 14-9 med tilhørende forskrift. Det skal opplyses om hvordan basiskapitalen er beregnet. Det skal opplyses om tellende ansvarlig kapital til dekning av henholdsvis solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav.

(2) Det skal opplyses om foretakets solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav, jf. finansforetaksloven § 14-10 og § 14-11. Opplysninger om solvenskapitalkravet skal

spesifisere bidraget fra de enkelte risikomodulene, diversifiseringseffekter på overordnet nivå samt risikoreducerende effekter av utsatt skatt og forsikringstekniske avsetninger.

Opplysninger om minstekapitalkravet skal spesifiseres før og etter anvendelse av den nedre og øvre grensen på henholdsvis 25 prosent og 45 prosent av solvenskapitalkravet samt det nominelle minstekravet.

(3) Dersom foretaket er pålagt kapitalkravstillegg, jf. finansforetaksloven § 14-13 tredje ledd, skal det opplyses om dette.

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

POST@FINANSTILSYNET.NO

WWW.FINANSTILSYNET.NO